„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
ШЕСТ ПУТА НА НЕДЕЉУ,
осим на дан после свепа.

Претплата и огласи
шаљу се на администрацију
а рукописи
уредништву „БРАНИКА“
у НОВИ САД.

Рукописи се не враћају.

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ

ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“
на годину: К 28 или 35 дин.
на по године: К 14 или 17½ дин.
на четврт год.: К 7 или 8¾ дин

Поједини бројеви стају
10 потура.

ОГЛАСИ
рачунају се 10 потура од реда
ситних слова.

Уредништво и администрација »Браника« налази се у кући др Мих. Полита-Десанчића, грчко-школска ул. бр. 11.

Број 232. У Новом Саду, у четвртак 13. (26.) октобра 1905. Година XXI.

Тражи изласка.

Мађарска коалиција заједно са Кошутовцима ставила је сама себе у такав положај да не може даље, дошла је у неки ћор-сокак, па сад тражи изласка.

Мађарски државници охрабрени непрестаним уступцима од стране бечких меродавних кругова, држали су да ти кругови нису ни у стању што одређи Мађарима. Па кад је при последњим изборима опозиција успела да добије у сабору већину, Кошутовци држали су, да ће према Бечу успети и са мађарском командом.

Ово је и изгледало вероватно. Мађари су без по муке успели да се заједничка војска зове ц. и кр. војска. Успели су у познатој афери генерала *Јанскога,* успели су, да се одстрани споменик генералу *Хенцију* и оним стотинама Граничара који су г. 1849. са Хенцијем у обрани града Будима погинули и којих су имена на том споменику била урезана. Напослетку успели су да је позната војена заповест из Клопија у погледу војске ублажена, готово повучена натраг.

С друге стране после поравнања од г. 1867. немађарски народи у Угарској предани су безусловно владајућем племену у Угарској. Шта више изгледало је да је ишло у интерес меродавних кругова у Бечу, да се од Угарске са жртвовањем немађарских народа створи јака национална, једноплемена мађарска држава. Отуда оно, да су сви закони створени на угарском сабору у интересу мађарскога језика у администрацији и на пољу просвете, наиме у погледу школа у немађарских народа, задобили свагда одобрење у Бечу.

Је-ли се према томе чудити, да су Кошутовци, чим су победили при изборима, држали за сигурно да ће успети са захтевом мађарске команде?

Да су немађарски народи у Угарској ма најмање заштите имали, да су могли на угарском сабору подићи свој глас у обрану свога народнога језика, тешко да би мађарским државницима, тешко да би Кошутовцима и могло пасти на памет да иште мађарску команду. Али за ових двадесет година од кад су народносни посланици били истиснути из угарскога сабора, изгледало је, као да и нема немађарских народа, па је наравно последица била та, да се за националну мађарску државу, где постоји само један народ, један „nemzet“, поискала и мађарска команда у војсци.

Поуздање коалиције и Кошутоваца било је тако велико, да су непосредно пред догађај од 10. (23.) септембра у бечком Хофбургу, држали за извесно, да ће круна попустити и да ће они успети са мађарском командом. Но изјава владарева 10. (23.) септембра о. г. беше тако велики удар за коалицију, да се једва могла разабрати.

Што се посебице Кошутоваца тиче, они су се били уживили у улози да могу импоновати Бечу као што је г. 1848. импоновао Лауш Кошут, те су онда Мађари добили све што су желели: и царску војску и царске градове. Но оно су била друга времена. Данас Кошутовци немају *ништа* у рукама, те зато њихова опозиција не може импоновати Бечу. Па кадје краљ још именовао поново Фејервариј̂ево министарство, коалиција заједно са Кошутовцима видела је да је дошла у ћор-сокак.

Познато је да је коалиција са Кошутовцима, највише замерила *трећој* тачки изјаве краљеве од 10. (23.) септембра, у којој се каже, да одступање од поравнања г. 1867. може само бити у споразуму парламентарних одбора. На ово је коалиција сасвим увређена одговарала, да Угарска има посла само са својим краљем, а не са каквим изасланством парламента у другој половини монархије. Но на ово је из Беча, баш у „Новој Слободној Преси“ одговорено, да је непојмљиво, да мађарски државници не увиђају да се *не могу* чинити невешти народима у другој половини монархије, па да не могу игнорисати бечки парламенат.

На ово је једва једном одговорила коалиција, и то баш пером самога *Фрање Кошута.* У његовом органу „Будапешт“, Фрања Кошут написао је са својим потписом чланак, у којем каже, да *Мађари нису противни споразуму са народима у другој половини монархије и да би они радо ступили у преговоре са каквим одбором изаслатим од бечкога парламента.* Само они не могу у том погледу узети иницијативу, јер данас не може да саборише угарски сабор, па Угарска и нема парламентарне владе.

Ову Кошутову изјаву радосно је прихватила „Нова Слободна Преса“ па каже, да ће бечки „Рајхсрат“ радо изаслати парламентарни одбор, да ступи у преговоре са једним парламентарним угарским одбором.

Данас дакле мађарску коалицију не вређа више трећа тачка краљеве изјаве од 10. (23.) септембра. Мађарска коалиција данас је вољна да ступи у преговоре са парламентарним одбором у другој половини монархији. *То је тај излазак кога данас тражи мађарска коалиција да изађе из ћор-сокака.*

Према овоме обрту, питање мађарске команде дошло је у засенак, јер се данас ради о *преиначењу читавога поравнања од г. 1867.* и то у свима питањима, не само војничким и финанцијалним, већ и обртним, царинарским, у свему што се тиче односаја Угарске према другој половини монархије.

Само што се у том погледу коалиција мора *пожурити,* јер ако Фејервари успе да себи образује странку, то ће ова странка водити преговоре са Аустријом, и онда ће бити оно: sic vos, non vobis!

△

Један пророк у манастирским парницама.

Наше је тврдо убеђење да у парници због српских манастира праведна српска ствар победити мора. Али при том морамо бити бодри и реални, иначе ће нас противници надмудрити. Најглавније је пак да не смемо бити наивни и лакомислени, и морамо се особито чувати од самообмане. Но у „*Застави*“ се нашао један наиван пророк, који унапред зна, шта ће и како ће делегирани судови у манастирској парници мериторно судити. Он то зна, мада се још ни питање компетенције није коначно решило. „Застава“ по свом обичају напада „Браник“. Њој је увек „Браник“ крив. Ако је добро, „Браник“ је крив. Ако је зло, и онда је он крив. Ако „Браник“ каже бело, „Застава“ каже црно.

Тако и овде. „Браник“ је рекао да је одлука првостепеног суда у питању надлежности по Србе неповољна, јер су са својим приговорима Срби одбијени и да ће заступници даљи призив уложити који ће уважен бити. Ту је одмах „*Застава*“ готова да то побија. Није тако, каже „Заставин“ неки чланкописац. Та је одлука, вели, ванредно повољна по Србе, јер

ЛИСТАК.

ИЗГУБЉЕН НОВЧАНИК.

— Приповетка. —

(Свршетак.)

Амалија је са спуштеном косом на леђи и скрштених руку стајала и чекала.

— Послушаше ме! — рече у себи. — Показаћу ја њему већ! Примедба о моме оцу, просто је лаж! Са овим фразама, хтео је ваљда улагати се. Да га је заиста поштовао то би требао, да се пристојније понашао на спрам нас. Где се научио овај човек реду и пристојности? Морам му дати упутство, којег ће се целог живота свог сећати. Али само да не планем! — рече сама себи. Овде је само реч о порузи и подсмеху. Али даћу им ја за овај безобразлук њихов! Са нами ово да учине?! Не, ово прелази сваку границу.

Врата се отворише и на њима се указа Лазар Ш. опакав, какав је и отишао, само је мало косу угладио. Баци један поглед на салу и врло се зачуди, када младу госпођицу саму спази.

— Госпођа професорка ме је захтевала? — поче говор мало збуњеним и несигурним гласом.

— Не, ја сам Вас захтевала, г. докторе, да Вам се захвалим на поуци, коју сте нам дали.

— Ја, госпођице? — рече зачуђено.

— Не разумете ме?

— Не.

— Мислим на поуку, односно савет, како да буде човек обазрив са познанствима приликом путовања свог.

Лице у младог доктора наједанпут се промену, јер је приметио да се овде тражи нека сатисфакција и још већма је заоштрио слух, да што боље чује.

— На путу нађе се човек са таковима, који пријатан утисак оставе за собом, али је човек неразуман, ако се без сваке сумње повери одмах таковима, јер овда-онда испостави се, да смо претерани.

Скоро муцајући упадне у реч доктор.

— На мене циљате?

Бајаги не пазећи на прекидање, продужи девојка:

— Шта више и класично образовани могу бити такови, али су у својој образованости ипак у заостатку, чим на самог себе забораве.

Сад је севнуо.

— Без сумње ова циљања мене се тичу?

Амалија се само насмешила.

— Ја сам тако васпитана; ником не приговорити. Тако сте шта изнели пред нашу маму, исто у својој изванредности само смешним изгледа пред нами.

Доктор Лаза све више поражен викне:

— Шта рекосте Ви?

— Други би, господине, можда рекао: увреда! Мама у својој претераној доброти не беше у стању одбити оваково дрско понашање; усљед слабе природе своје врло лако долази у забуну да и најдрскијој жељи попусти. Ја, која нисам тако размажено однегована, не заборавим се тако брзо и више пута сам морала упливисати на одлучност матере своје, коју сам особину од оца насљедила. Ово моје разјашњење, држим, да ће Вас задовољити.

— Здраво! — рече раздражено доктор. — Од срца жалим што сам и једном речју узнемиривао маму. Будите уверени, госпођице, да она обука, коју је од мене можда мама хтела добити, мени је од Вас пала у део, срце сам тражио, тамо, где га не могу наћи.

— Господине!

Исто је онако охоло подигао главу, као и она и рече:

— Може бити да су ми речи и увредљиве али их не повлачим натраг. Оштре говоре слушати, где човек, можда, и на саучешће рачуна, када му се обрана не да. то госпођице боли! И Ви још о душевном образовању говорите? Мени и моме пријатељу, кога већма жалим, него себе, још нам нико није добацио да га немамо. А и шта би нам вредила класична наука, када не би утицала, како на срце тако и на душу? Али коме ја говорим? Други на вашем месту, само би нас жалили, Ви пак формално исмејавате стање наше, иако се ово може и другоме десити. Не желим, да при путовању задеси и Вас такова несрећа, као што је нас.

— Нас такова несрећа? — узвикне Амалија љутито.

— А за што не? Немогуће би било то? Онда би видели, како би стигли кући. Поштени смо људи. Нисте рискирали ништа, ако сте на спрам нас поверљиви постали. Ни под којим околностима не би побегли од вас! Иако сте посумњали откуд у нашу честитост, не би вам теретно било, да сте нас на блажији начин одбили?

Девојка не беше у стању већ задржати гњев свој. Глас јој је дрхтао.

— Господине! цело Ваше држање показује, да сам добро урадила, што вас нисам штедела, јер изазивачко понашање још нико није показао на спрам мене. Један мушки, који је неколико километара с нами путовао, тако се понаша на спрам мене, као да има права у мене што изнудити, што ни један простак са својим наметањем не би учинио. Ваша је жеља прешла границе лудила.

— До врага! букне љутито др. Лаза.

— Збогом, г. докторе! — Срећан вам пут!

— Но, то је већ сувише! — повиче шкрипећи зуби и стискавајући песницу г. професор.

Амалија попосито окрену леђа и тражила

ће суд у самој мериторној пресуди — у најгорем случају — врло мало земљице Власима досудити.

Но ми нисмо пророци. Ми нећемо то ни да будемо, ми се држимо реалних чињеница.

Ми знамо и читамо, да је делегиран суд установио надлежност своју, ма да су Румуни искали у тужби, да овај мађарски суд изрече заједницу целог манастирског имања, које лежи на земљишту Хрватске-Славоније. Кад је он ту своју надлежност утврдио, он онда неће „Заставиног“ пророка питати, како ће у меритуму судити. Хоће-ли онако, како се он нада и жели — или другојаче.

У свакој судској одлуци главно је само решење — или њен расположни, диспозитиван део, а не мотивација. Надлежност је установљена, то је главно. Док дође до мериторне пресуде, протећи ће доста воде Дунавом. Дотле може бити промене у том сенату и у референту. Само наивни људи дакле могу се тешити тиме, што је у разлозима наведено, да има манастира и на територији Угарске — не само Хрватске-Славоније. Па ће се о њима судити.

Пророк „Заставин“ мисли, да се тиме у корист Срба нешто прејудицира т. ј. унапред утврђује. Но то је сасвим погрешно схваћање. Ништа се тиме не прејудицира. Па ако Срби у меритуму приговоре, да Власи не могу тражити три манастира, него мање, јер толико су тражили из целе заједнице, добили би за одговор, да је то питање решено у надлежности и Румуни могу тражити и и половину и више од половине од онога што је на територији Угарске.

Том судском мотивацијом само је форма спасена, а ствар је остала она иста. Остао је цео петитум румунске тужбе, који тражи заједницу и на сремске манастире. А делегирани суд може — ако иначе буде дао за право противницима — сасвим лепо у мотивацију мериторне пресуде ставити, да се тужитељу признаје право на тражена три манастира, *као компензација и за оне што се налазе на земљишту Хрватске-Славоније.*

Само онда, кад суд сасвим одбије Румуне због ненадлежности своје, и они буду приморани покренути нову парницу једино ради манастира на територији Угарске, само смо онда сигурни, да је отклоњена могућност, да се и преко сремских манастира пресуђује. А дотле се увек може — ослањајући се на петитум — ма и посредно судити и о сремским манастирима и њиховим земљама. А то не иде нама у корист, него само на штету.

Дотле, док год у тужби стоји молба тужитеља Румуна, да мађарски суд изрече заједницу и оног имања манастирског, који лежи на земљишту Тројединице, и докле год делеговани суд, због те чињенице, не изрече у целини своју ненадлежност у диспозитивном делу одлуке — све дотле постоји повреда права не само туженикових, него посредно и повреда оног дела нагоде, који осигурава Тројединици независну судску самоуправу. Са мотивацијом не да се обићи тај задатак, који треба суд да реши. Зато је наше убеђење, да је дужност наших правозаступника против првостепене повредне одлуке даље на виши суд призивати.

Не стоји, дакле, да је мотивацијом те одлуке, прејудицирано каснијој мериторној пресуди у корист Срба, него баш напротив. Тиме је суд некако ослободио Румуне од **дужности доказивања,** да и сремски манастири спадају у заједницу, па пошто они то никако не би могли спровести — јер у Срему и нема и није никад ни било румунског племена — то би морали бити са потраживањем онда одбијени. Овом одлуком одрешене су им руке, које су сами себи лакоумно везали били. Зато је та одлука, таква каква је, са мотивацијом заједно противна српским интересима, и наша је дужност настојати да се она код вишег суда промене.

Та забога, то је бар јасно! Румуни траже три манастира од свих 29, дакле морали су заједницу на све доказати. Али сада — на основу онаке мотивације — не морају. Они су дакле сада још у добитку, не само с тога, што су приговори Срба одбијени, него највише због тога што у меритуму не морају доказивати заједницу на све манастире, него само на оне у Угарској. Кад се таки — негативан — резултат постигао, онда би боље било, да се није ни приговарало. Али најбоље би било да се „Заставин“ пророк није појавио.

Но „Заставин“ пророк, у даљем разлагању свом, прелази из наивности у самообману, па чак вели, да онда када дође до меритума, онда ће делеговани суд неку **„квоту“** определити. Каква је то квота? Ко тражи квоту? Јесу-ли Румуни квоту какву тражили, или конкретне, специфично означене манастире? Не може бити да је чланкописац читао тужбу румунску кад тако умствује. Онда ће — вели — у најгорем случају суд досудити Румунима место 3, само један и по, — или трећину тражених манастира, дакле неку *„квоту.“* А од куда он то зна? А ко је „Заставином“ чланкописцу ту тајну открио, што ће суд у будуће судити?

Па онда, ако су Срби у таком великом добитку са том одлуком, као што наш пророк мисли, онда нашто даље апелирати? Онда је најпаметније са таком одлуком — која толике силне пробитке за српску странку прејудицира — задовољити се, па прећи на меритум парнице — у ком по „Застави“ можемо у најгорем случају тек само неколико манастирских ливада изгубити!

„Заставин“ чланкописац избацио је још нешто, што српски лист не би смео рећи. А то је, да српска странка мора доказати искључивост властитости тих тражених непокретнина. То не стоји! То је становиште румунско. То они траже од нас. Тако може румунски лист писати, а не српски. А ми тврдимо, да је румунска дужност доказати заједницу властитости. Ту је г. пророк истрчао, и доказао, да није *„Браник“* брзоплет, као што је он тврдио у свом чланку, него баш он главом, сам г. пророк, који се подбочио, па хоће да другом чита буквицу.

Пре некоји број „Заставе“ још је и то тврдио, да се пре решења горњих судова не морају Срби заступници упуштати у мериторну одбрану. Међутим је већ и ново рочиште одређено, и они се морају бранити — хтели не хтели, пошто закон наређује, да даљи призив само пресуду обуставља — а не и одбрану.

Најпосле пророк теши српски народ да не очајава. А што да очајава?

Та још се ни питање надлежности није коначно решило, а камо-ли оно главно — оно мериторно. Али и онда, да најгоре испадне, не би српски народ очајавао, јер он није од тога кова, „крви и колена“, па зато није ни спао на утеху „Заставина“ пророка, који се силом упире да му чак и то прорече, како ће будући судови судити.

А ми на све то велимо: Жив ми био Тодор, да се чини говор!

Криза у Угарској.

Кошут о кабинету.

На тврдњу новога кабинета Фејерваријева, да влада хоће да парламентарно влада, изводи Кошут, да ће кабинет 19. децембра у сабору изнети свој програм и тражити поверење. Ако остане у мањини, мора по парламентарним појмовима сабор одма распустити и на народ апелирати. Али сумњиво је, да ли ће влада учинити овај корак, који је још једино могућ по парламентарним појмовима. Влада ће очито тек изборе приправити и сломити јаки отпор жупанија. А за то ће требати времена, па ће се избори морати одгодити за касније. Лудо је веровати, да сама влада има поуздања у свој програм. Ту ће свакако недостајати народни захтеви, а око тога се креће сада сав политички живот. Вође коалиције су у земљи сигурно популарнији, него Фејерваријев кабинет, па се не би ни 24 сата одржали на влади, кад би избацили из програма народне захтеве. Па како ће Фејервари придобити јавно мњење без народних захтева?

Апоњи о положају.

У миланском „Секолу“ изјављује Апоњи, да Мађари неће никад оставити законитог уставног темеља. Особа владарева ће вазда остати изван препирке, мада неразборити саветници круне то отежавају, истичући његову особну вољу. Ми вели Апоњи ни сада ни у будуће не тежимо, да се раскрстимо са Аустријом. Европски систем није угрожен од Мађара. Народ хоће, да Угарска, као и Аустрија, буде решена од уметних спона, да се може слободно по својој индивидуалности развијати и с тим репрезентирати већу снагу у заједници за међусобну обрану. Кад би престала неприродна сила, престала би и жеља, да се раскине веза. Радикалном дворском програму и импровизираним краљевским дворским демократима само се може смејати, да ствар не би имала озбиљних последица. Тај програм, ако се збиља постави, могао би којешто покренути, што би требало раће још неко време мировати. Како ће се социјалистичке и радикално-демократске масе придобити за то, да се одушевљавају за повећани војни кредит и за повишење новака? Управо је лудо мислити, да би непомирљиви милитаризам имао од тога користи. Осим једне двадесетине сви су социјалисти национални, па би народни захтеви у војничком питању с њима ојачали. А борба Фејерваријева на пољу избора нема никаква изгледа. Претежна победа коалиције, а у њој независњачке странке сигурна је. Ако се народна воља уважи, онда је крај кризи. Пи-

---

је врата; али се ипак уплашено тргла, када се на врати сусрела са др. Јованом, који држећи у руци један новчаник сав радостан из свег грла викаше:

— Лазо, Лазо, гле ево га!

Ословљени пљесну рукама.

— Човече!

— У горњем капуту беше — унутарњи џеп је подеран, у поставу доле скотрљао се.

Лаза подигне обе руке и дирљивим гласом рече:

— Клечећи отишао бих до Рима, да се захвалим на срећи! А Вами — рече иронично окренувши се госпођици — из свег срца захваљујем, што сам Вам упознао душу, коју од мене нисте сакрили.

Амалија побледела лица рече:

— Боже мој, шта је то?

— Наш новчаник, за којег држасмо да је изгубљен — одврати Лаза — приморао нас је да се Вашој милости и великодушности обратимо, као што видите, не треба нам Ваша помоћ, да кући отпутујемо.

Девојка је све већма црвенила и бледила.

— То сте хтели, Ви господо?

— Јест, па шта друго? — запита Лаза мирно.

На ове речи застиди се девојка.

— Лазо! — викне Јован, који није знао себи протумачити, што је чуо и видио.

Амалијина променљивост, врло је упадала у очи, јер је Лаза сумњао, да се између њега и девојке неспоразум догодио.

Приближи јој се, дакле, с речма:

— Друго сте држали шта, госпођице?

— Допустите ми да одем!

Амалија хтеде изаћи.

— Али не! — противио се Лаза. — Из очију Вам видим, да се нисмо разумели. Дужност нам је, да целу ствар расветлимо.

— Нећу, не могу — рече девојка, а усне су јој дрхтале.

— Доста кажете — одговори младић — Вас сам саму нашао! — Јован је дотле убезекнуто стајао, а он продужи:

— Журите се, госпођу маму из једне неприлике спасти! Није она узрок нашем стању него моје криво тумачење, односно начин изражаја мога. Молба, на коју нас је наш изгубљени новчаник приморао, није ми годила и за то ми беше моје објашњење неразумљиво.

— Није потребно да даље разјашњавате! — гунђала је Амалија, без да је горе погледала. Једва се уздржала од смеха.

— Али опет! Двосмисленост и мене је уплашила, и Ви сте потпуно право имали, када сте моју жељу са границом лудила очитовали и сравнили.

— Како? — упита Јован са чуђењем.

— Помисли само, Јово?

— Ох, г. докторе! — викне Амалија жестоко, а при том учини знак да ћути.

Лаза даље настави:

— У осталом није тешко ствар поправити, госпођице! Изволите госпођи мами протумачити, да сте ме Ви још код прве речи разумели, да сам само на малени зајам рачунао, како би могли кући отпутовати, да ми пријатељ није нашао ону потајну јаму на капуту своме. Иако бих Вам једну приморану лаж препоручио, коју је Кант филозоф у сваким приликама проклињао, али неправду ћу радо на себе примити, коју сте ми Ви учинили. —

Тако је слатко говорио, да одједаред нестаде збуњености код Амалије и смело горе погледа рекавши:

— Примите захвалност на изговору. Јели, да ћете нам опростити?

Све је веселија бивала.

— *Моју погрешку Вама да опростим?* Сав очаран помишљам на ону сцену, када ми је онако достојанствено лекцију очитала.

— Зар нећу већ дознати једаред, зашто? — упадне Јован.

Амалија пође вратима. Али Лаза не даде јој ићи.

— Мора знати и пријатељ мој, и у интересу моме, најбоље је у присуству Вашем. Знај, дакле, Јоване, да наша молба у сумњу доведе госпођице, јер посумњаше, да ми тражимо и молимо руку њихову!

Јован се и нехотице смејао, а Амалија и поново од стида поцрвени.

Лаза, показујући на друга свога, рече:

— Гле, видите-ли како Јован збуњено стоји пред нами, не може да схвати, да сте ви о нашој својини тако неумесно мишљење имали, управо рећи, ви сте обвезни на давање сатисфакције.

Амалија, ослободивши се мало, одговори:

— Ја само погрешну сумњу искрено сажаљевам.

— То је мало — рече Лаза пола мољиво, пола озбиљно — али сутра ваљда ћу још боље упознати Вашу наклоност, када отпутујемо. А да би сваку могућу сумњу отклонио — брзо дода — мислим, да ћете ме задовољити тиме, ако ми дозволите да Вас у дому вашем посетити можем, када кући приспемо и да се том приликом уверим, дали Вам се од то доба, овакова слична путовања десила!

— Ваша жеља зависи од моје маме! — рече Амалија и отиде.

— Лазо! — викне Јован — ухвативши пријатеља за руку — ако пођеш у Г. и ја ћу с тобом ићи. —

— Ах!

— Зацело! Морам признати, да ми се млађа још на путу јако допала.

Лаза озбиљно дода:

— Ти мислиш, да ћу ја старију узети?

Јован одговори:

— Ваљда ме тек нећеш за луду држати? Обе су девојке врло лепе и овај догађај, који се овде збио, чисто је класичан. Напослетку не би ни говорио са Амалијом тако, да те није очарала.

Лаза се насмеши.

тање је само, хоће-ли се опет изражена воља народа у изборима уважити.

Српске патње у Старој Србији.

Из *Приштине* пишу „Београдским Новинама“ ово:

„Последњи догађаји на српско-турској граници, у којима је пало неколико Срба вршећи своју дужност, забринули су свакога Србина, јер се видило, да је арнаутски елеменат врло јак, и да, поред сатирања овдашњег српског живља, осећа поуздања да иде и даље, да прелази српску границу и чини нереде у туђој држави. Наравно да то они не раде по својој памети, него подбадани и добро плаћени с друге стране. Посматрајући како страдају овдашњи Срби, мени је тешко казати праву истину, али није вајде ни крити. Косово је некад било начичкано српским селима, а данас су она као оазе у пустињи. . . . Из дана у дан досељавају се арнаутске породице, отимајући имања од Срба. Срби, доведени до очајања, морају да напуштају своју дедовину, и куда ће на другу страну, него у Србију. Како нарочито за последњих десет година многе породице пређоше у Србију, — по казивању једног од добрих познаваоца тих прилика, на 60.000 душа, — то је једна трећина целокупног српског живља Старе Србије напустила своја огњишта, и тако још јаче приредила српски елеменат у Старој Србији.

Кад се пође од Рашке до Бујановца, наилази се на један зид од Арнаута, између Србије и Старе Србије. Није боље ни у Призрену и Пећи, где је срце Арнаутлука, само је разлика у томе, што овај народ гине, јер нема куда да бежи, а на Косову је то друкчије. Ето како стоји српски живаљ на Косову, а католичка пропаганда нагло се шири, обухватајући многа арнаутска села, која су ретко без фратра.

Шта се може рећи о овдашњим органима турске власти до то, да им је углед спао на нулу, па их не поштују ни сами хришћани, јер од њих не очекују никакву заштиту ни правду, па их ни сами Турци ни мало не фермају. То је жалосна појава, коју увиђа и сам мутесариф, али се ипак држи турског принципа: јаваш, јаваш! Недавно су дошле неке спахије на жалбу мецлису противу неких Арнаута, својих чивчија, што им не дају десетак нити плаћају вергију. Мецлис по тој ствари није ништа предузимао, нити ће у будуће што радити, те се спахије нашле у чуду, што их ни саме њихове власти не помажу.

Убиства и крађе догађају се код нас свакодневно, и ми смо на то већ и огуглали, јер морамо да сносиносимо арнаутски бес. Из призренске околине стиже нам глас, да се појавио неки нов крвник, Турчин, који чуда чини од зулума. Зове се Рецо Суљио, а убио је Србина Трајка Живића из Бољевца, тамошњег угледног првака, на кога су били кивни Арнаути, те нађоше тога турскога зликовца да га убије. Исти Рецо запретио је породици убијеног, да га не сме тужити суду, иначе ће, вели, и њих постићи она исто што и Трајка.

Тешке уцене врше се над Србима, без обзира на стање и могућност онога, који је уцењен. Неки Рамо (Роман) љуто је досадио својим зликовачким делима. Оно што је у призренској околици Рустем бег из Кобаша, и Асан Усеин и Бахтијар у Пећи, то је код нас овај Роман, који је убио Станка Боринца из српскога села Мешине, а уз то једнако уцењује. Уценио је Дену Ристића са 25 лира, запретив му смрћу.

Један грозан злочин извршен је 18. септембра на Косову близу Грачанице. Младић Крста Крстић пошао је из Призрена за Грачаницу. На путу се сретне са неким Алијом, Турчином који кочијаши. Овај га без икаква повода прободе ножем у слабину и хтеде га заклати, али се Крста рвао с њиме, вичући у помоћ. Неки Арнаути, чувши вику, притрче и вежу Алију, јер су мислили, да је убио некога Турчина. Али кад су видели, да је Крста Србин, пустише Алију, а онога јадника хтедоше овако полумртва убити, али, видећи га да се с душом бори, оставише га...

„Само кад није Турчин...“ рекоше Арнаути, па мирно одоше даље.“

Политички преглед.

— **Русија и Балкан.** Познати словенофил и публициста генерал-лајтнант *Кирјејев* изјавио је ових дана у „Новом Времену“, да пораз азијске политике Русијине може само користити словенској ствари, јер Русија на Далеком Истоку нема апсолутно никаквих интереса, на против Блиски Исток захтева целу пажњу Русијину.

Генерал *Кирјејев* упозорава на стање у хабсбуршкој монархији, које Русија мора имати у виду при својој балканској политици.

Позив на претплату.

Са 1. октобром о. г. наступила је последња четврт претплате за „Браник“. Ми смо са 1. јулом о. г. у интересу српске публике, поред наших материјалних жртава, повећали формат нашем листу, а настојали смо, да му садржина буде што боља и што разноврснија.

Према држању „Браника“ стекли смо велико поверење српскога народа у овим крајевима, те желимо то поверење да и на даље оправдамо.

„Браник“ је сасвим независан лист и упућен само на потпору своје читалачке публике. Зато, кад нам се свестрано одобрава правац нашега листа, држимо, да ваља српска публика да се свестрано одазове претплатом на наш лист, како би га могли још боље оснажити и усавршити.

Према свему овоме, молимо наше досадање претплатнике, да благовремено обнове претплату, како не би било прекидања у шиљању листа

Претплата је „Бранику“:

На годину . . . 28 кр. или 35 дин.
На по године . 14 кр. или 17·5 дин.
На четврт год. 7 кр. или 8¾ дин.

Напомињемо, да се може претплатити и месечно са 2 К. 35 пот.

Претплата се шаље поштанском упутницом на Администрацију „Браника“.

У Н. Саду, 5. (18.) октобра. 1905

Управа и уредништво „Браника“.

Новости из места и из народа.

Нови Сад, 12. октобра 1905.

— **Српско академско друштво „Зора“ у Бечу** изабрало је 8. (21.) октобра о. г. ову *управу*: Председник: *Марко М. Исаковић*, медицинар; потпредседник: *Мурад Сарић*, медицинар; благајник: *Михаило Рајнвајн*, праћник; I. тајник: *Атанасије Каракашевић*, медицинар; II. тајник: *Велимир Јелић*, култ.-техничар; књижничар *Владимир Башовић*, филозоф; одборници: *Обрад Максимовић*, медицинар, и *Митар Башовић*, медицинар. *Надзорни одбор*: *Ранко Вујић*, техничар; *Алекса Ивић*, философ; *Михајило Благојевић*, техничар; *Јован Јејиник*, техничар.

Програм управе је ово:

Да се у „Зори“, по начелу поделе рада, за разне врсте омладинске задаће оснују секције и одбори, како је то било у правилима Академске задруге и како је то већ, у пракси, с успехом, спроведено у „Sloveniji“. Свакој секцији да се остави што већа самосталност, у коју се не сме дирнути, догод је рад секције у складу са задаћом и сврхом „Зоре.“

Да се не оклева са спровођењем овога плана, који се уосталом већ више пута претресао у нашим ширим и ужим ђачким круговима, него да се одмах почне остваривати. Да се изаберу провизорни начеоници за секције и њихови заменици и да, заједно с управним одбором, посаветовавши се и са одбором „Slovenije“ припреме нацрт пословнога реда за скупштину, коју треба одржати чим је могуће пре.

Секције би биле ово:

I. *за ђачко образовање* (уређење књижнице друштвене, међусобна упутства у литературу српску и опћу, научну (и политичку) и белетристичну, личним додиром и предавањима. Популарна предавања из разних дисциплина за оне ђаке, којима та дисциплина није струка).

II. *за народну просвету и привреду.* (Проучавање и пропагисање народних књижница, ширење основних знања свију врста науке, предавањима у народу. Упознавање и потпомагање привредногa покрета у свима српским крајевима, агитацијом и стварањем појединих привредних установа, особито земљорадничких задруга.)

III. *соколска* (неговање гимнастике, буђење и јачање смисла за српску организацију у „Српске Соколе“, додир са чешким Соколима у Бечу.)

IV. *за потпоре* (управљање потпорним фондовима, које „Зора“ нема, и изналажење нових начина и средстава за потпоре сиромашних српских ђака, брига и за оне који нису великошколци. Прибављање заслуге сиромашним друговима.)

V. *за музику* (оснивање певачкога и свирачкога збора, евентуално подучавање у музици.)

VI. *за српску стенографију* (подучавање и упућивање како да се усаврши у њој.)

VII. *за немачку стенографију* (у заједници са петом секцијом „Slovenije“.)

Број секција је неограничен. Чим се јаве неколико чланова, могу основати своју посебну секцију.

VIII. Да се изаберу нарочити одбори, са више или мање чланова *за књижницу и читаоницу, за купљене и сређивање ђачке стаписшике, за приређивање забава и прослава* и, евентуално, за друге сврхе.

Осим тога да је допуштено свакој, и најмањој групици организовати клуб, по својој вољи и увиђавности, само да се рад и сврха не коси се опћим циљем „Зоре“.

Питања актуалне политике немају места у „Зори“.

Савремен је захтев у „Зори“ да се сукоби међу члановима, што настану у друштву, се могу решити ни двобојем ни грађанским судом, као што се на жалост до сада догађало, него само судом части, према Зориним правилима.

Овим су створене прилике за честит и плодан рад. Да ли ће се оне искористити, показаће време. —

За српско акад. друштво „Зору“
у *Бечу*, октобра 1905.

Тајник: **Атанасије Каракашевић.** Председник: **Марко М. Исаковић.**

— **„Бројно опадање Срба“**. Добијамо ове редове: „Поштовани г. уредниче! Дозволите ми да овим допуним онај у данашњем „Бранику“ бр. 231. одштампани чланак под насловом: **„Бројно опадање Срба“**, и то: да су некад у *варошкој кући данашње Баје* — о којој се тамо говори — водили записнике *званично српски* са ћирилицом, што се и данас у тамошњој варошкој архиви може видети.

Оволико знања ради у добу ове тешке борбе за опстанак српског народа. — Са особитим поштовањем

Један стари познавалац некадање Баје.

— **Опера Србина композитора**. Пишу нам из *Будимпеште*: „Идуће недеље ће се у овдашњој крал. опери давати премијера опере „*Тигар*“, композиција нашега уметника на виолини и композитора *Пере Стојановића*, који у Бечу живи. Ово је Перина прва опера. Текст исте написао је директор бечке конзерваторије по знаменитој и веселој комедији „Der bengalische Tiger“ од Брисбара и Марк-Михела. Оперски диригент, који сада пробе у опери одржава, писао је Пери врло ласкаво писмо, између осталога ово: „Mit der Einstudierung Ihres „Tigris“ betraut, erlauben Sie mir zunächst Ihnen zu Ihrem reizenden Werke aufrichtig zu gratulieren. Wir — unsere darin beschäftigten Künstler, als auch ich — hoffen gute, — der feinen Arbeit würdige Leistungen zu Stande zu bringen etc. etc.“

Премијеру ће млади српски уметник сам диригирати. Пери је лане одликована првом аустријском наградом једна симфонија а пре неколико година је добио две немачке награде из Бетовнова фонда. На преставу ће доћи и директор бечке конзерваторије са више професора и још много поштовалаца Периних из Беча.“

— **Ревностан рад**. Пишу нам из *Сурдука* (у Срему): „Овдашњи парох г. *Илија Јанковић* је течајем свог службовања у Сурдуку као ваљан свештеник својим заузимањем превео у православље 4 римокатолика (Хрвата и Хрватице) а дне 24 о. м. и петог ће превести.

Да све ово зависи заиста само од рада г. пароха, признати се мора, а за бољи доказ наваћам, да се овде у Сурдуку за назаренство по готову и не зна.“

— **Пчеларско друштво у Вуковару** одржаће дне 29. октобра 1905. у 4 сата по подне у местном ватрогасном спремишту у Вуковару своју годишњу главну скупштину. Расправни предмети: 1. Поздрав председников. 2. Читање записника главне скупштине од године 1904. 3. Извештај тајников о раду друштв. одбора у години 1905. Извештај о друштв. пчелињаку, и мовини, те закључним рачунима за годину 1905. 5. Предавање о свом научном путовању. Предаје г. Еуг. *Каменар*. 6. Могући предлози.

Новости са стране.

— **Демонстрација домобранаца**. Дана 6. (19.) о. м. догодиле се у *Араду* велике демонстрације домобранаца, тако да је домобранско министарство морало да интервенише. Трећи батаљон лугошке домобранске пешачке пуковније ишао је на вежбу. На повратку с вежбе запеваше војници мађарске народне песме. Кад су дошли у Кошутову улицу, почеше певати једну познату, али по свом садржају врло дволичну ратну песму, тако да је арадско грађанство полетело на улицу и повлађивало домобранцима. Чесници позваше војнике да

— Свашта је могуће!

— Послушај ме — рече Јован — ја ћу се оној другој којој је име Малвина, ужасно удварати.

— Остави се само — опомињао га је пријатељ. — Пристојност је украс човека. Ако је суђено да удове X. зетови будемо и тако ће се, догодити и напослетку intermezzo, сваку жестину строго обилазити морамо, јер иначе доиста ћемо онаки бити, за какве нас држе.

Тек што је довршио своју придику, уђе у салу удова госпођа професорка са својим кћерима.

Амалија је верно послушала савете Лазине, јер је мама са свим мирно се понашала и весело је поздравила господу, да их је нађен новчаник ослободио од сваке даље бриге, — јер у противном случају, додавши, и девојке су пристале да наше земљаке не оставимо на цедилу.

Зазвонише, дође гостионичар и госпођа професорка замоли, да се постави један сто за пет особа. И несносни Енглези се појаве, истина, у овој соби, али они само седоше и ни један глас им ниси могао чути. Но, тим већма и живље водио се разговор око стола госпође професорке, одакле се тек онда разиђоше, кад дође време спавању и отпочивању.

Други дан два пријатеља, одазивајући се законима својих дужности, вратише се натраг кући. —

— Дозволу, да могу после четир месеца. тако око Божића, госпођице у Г. посетити, добише још то вече, шта више госпођа професорка их је сама и позвала. Када се кренуше железничкој станици, беле мараме лепршале се за њима све дотле, док их из вида не изгубише.

После три недеље и наше женскиње приспе кући.

Дотле су два филолога вредно радили, да своја научна испитивања у једну књигу одштампају. Са својим делом брзо су напредовали, јер за то време нису се одавали никаквом разонођењу. Посао им је прекинуло тек у децембру једно писамце, у којем им госпођа професорка до знања ставља, да је са својим кћерима срећно кући стигла. Идуће недеље већ одлетеше у Г. и на Бадњидан по други пут нађоше се у кући својих сапутника. О новој години и дело је изашло из штампе, али осим овог и други један пропалазак изађе из штампе. Но, у овог краћа беше садржина, која се задовољила и са једним новинарским листом, а који је овако гласио:

«Част ми је овим, без икаквог даљег извештаја, до знања ставити, да ми се ћерка Амалија са г. Лазаром Ш., а Малвина са г. Јованом Ч. верила.

Удова Ернестина X...».

Баја, 1905. Превео: **Душан.**

престану, али они рекоше: „Још није доста“ и почеше да даље певају. Пред касарном викаху на глас и демонстративно речи мађарске команде, тако да се скупило, много света. Министарство је наредило строгу истрагу и забранило момчадији певање народних песама.

— **Насељење Далеког Истока.** Руска је влада, како јављају „Новости“, израдила пројект за колонизацију Далеког Истока војницима који су учествовали у руско-јапанском рату. Тај пројект је већ пред министром унутрашњих дела. Према томе пројекту добиће војници и нижи официри до 200, виши до 800 а штабни до 1500 јутара земље коју ће сами изабрати. Онима који хоће да се преселе на Дал. Исток даће се за годину дана бесплатна вожња на руским железницама од њиховог места живљења до места пресељења. Као прва помоћ за настањавање даће се војницима и нижим официрима одмах по 100 рубаља, затим 400 до 500 рубаља поступно за три године. За време од пет година на добијеном комплексу земље мора бити заснована ново властито газдинство, и тада ће руска влада издати сопственицима документе о њиховој својини. Тек тада ће моћи сопственици поједине парцеле делом или целе да дају под закуп или да продају. За официре се предвиђају још и нарочите олакшице, на име односно кредита и оптерећења порезом. Молбе за добијање земље морају бити поднете у року од две године по закључку мира. Уређење ових ствари припада у надлежност министарства за земљорадњу, унутраш. дела и финансија. Сам цар поклања велику пажњу остварању овог пројекта.

— **Свен Хединово путовање.** Чувени путник Свен Хедин допутовао је ономад у Цариград одакле мисли, да предузме научно путовање по Индији и Тибету. Он ће се најдуже бавити код извора реке Индуса и Брамапутре, као и у централном Тибету. Помоћ за то путовање дали су шведски краљ Оскар, Емануел Нобел и више шведских богаташа и износи 100.000 круна. — Свен Хедин је један од најпознатијих светских путника и као што се зна пропутовао је већ једном централну Азију. проучио пустињу Гоби и земље Далај Ламе. Последње две године провео је Свен Хедин држећи предавања по разним географским друштвима.

НОВИЈЕ.

Будимпешта, 11. октобра. И ако влада за сада не мисли још на распуштање сабора, коалиција је већ предузела да се организује за идућу изборну борбу у целој земљи.

Москва, 11. октобра. Раднички страјк на железницама шири се; министар саобраћаја кнез *Хилков* сматра, да је ситуација озбиљна.

Мадрид, 11. октобра. Краљ је дао у почаст председника *Лубеа*, који је стигао краљу у госте, свечан ручак, на ком су измењане врло срдачне здравице. Краљ је нагласио, како је срдачно пријатељство између Шпаније и Француске потпуно у сагласности с пријатељством Шпаније према свим другим земљама. Општи мир, то је топла жеља његова срца и политички задатак обеју влада. У свом одговору председник Лубе је истакао, како је и он уверен, да срдачни односи између Шпаније и Француске могу само послужити интересима обеју земаља и тежњама општега мира, који је обојици тако драгоцен.

Петроград, 11. октобра. Из Харбина јављају, да милосрдне сестре, што су дошле с острва Сахалина, причају о ужасним недељама што их чине Јапанци на Сахалину нарочито према сужњима. Оне веле, да су Јапанци поклали много мушкиње и после отпочели пљачкати. Једног лекара Црвеног Крста, који није хтео да им преда касу те установе, стрељали су. Преко десет хиљада сахалинских становника, махом стараца, жена и деце избацили су Јапанци на пусту ненасељену обалу код Кастријског залива. Руске власти су преко парламентера тражиле, да Јапанци искрцају те прогнанике близу Николајевска, или на ком другом насељеном месту, а Јапанци су то одсудно одбили. Цела та гомила, без топла одела, без хране, упутила се у Маријинск на Амуру. Успут их је много помрло, особито деце.

ТЕЛЕГРАМИ

уредништву „Браника“.

Положај у Угарској.

Будимпешта, 12. октобра. Један члан кабинета је изјавио, да мада владина странка још није основана, влада из свих крајева земље добија пријаве да пристају уз владу. То је доказ, да се у земљи јако жели успостава уређених прилика.

Догађаји у Русији.

Петроград, 12. октобра. Страјк железничара почиње постајати генералним страјком.

Москва, 12. октобра. Страјкачи су покварили водовод. Разни крајеви града су без воде.

Завереничко питање у Србији.

Београд, 12. октобра. У Народној Скупштини је напредњак Светомир Николајевић изнео питање о официрима завереницима. Већина је пропратила његове речи ужасном виком. Николајевић је викнуо: То ће питање још доћи на дневни ред. Сам народ ће га решити. Србија се 29. маја 1903. у схватању појма о моралу оделила од целога света.

Новосадска пијаца.

Извештај од 12. (25.) октобра 1905.

Нова жита.

Пшеница I. каквоћа	—	К 16·—	п.
„ II. „	—	„ 15·—	„
Зоб — — —	—	„ 12·80	„
Јечам — — —	—	„ 13·20	„
Кукуруз: — —	—	„ —·—	„
„ окрњен (стари)	—	„ 16·80	„
„ нови —	—	„ 14·80	„

Довози: слаби.
Расположење за куповање: добро.
Продато је: 160 мц. пшенице; 30 мтц. зоби, 10 мтц. јечма и 120 мтц. кукуруза нова, 20 мц. кукуруза стара.

Марва, свињи и живина.

Волови по килу	— — — — —	60—66 п
Свињи тешки по килу	— —	К 1·—04 „
„ средњи „ „	— —	К 1·—— „
„ лаки „ „	— — — —	——98 „
Теоци по килу	— — — —	К 1·—— п.
Овце по пару	— К 18—26 — —	—— К
Кљукане гуске по кил.	1 круна	——пот.
Јаја 6 ком.	— — — — — —	40 пот.

Извештај филијале Српске Банке у Будимпешти од 11. (24.) октобра 1905. **Данас је продато у готовој роби: Нова жита.** *Пшенице пошиске:* 5000 мтц., по К 16·80—17·85; *Х. М. Вашархељске:* —·— мтц., каквоћа —·— по К —·—; *Будимпештан.* околине: 5700 мтц., по К 16·25—17·45; *Банатске:* 5000 мтц., по К 17·——·—; *Бачке:* —— мтц., каквоћа —·——·— по К —·—·; *Сентомашке:* —— мтц., каквоћа по К —·——·—; *Т. Бечејске:* —— мтц., — по К —·——·—; *Ст. Бечејске:* —— мтц., —·— по К —·—; *В. Бечкеречке:* —— мтц., — по К —·——·—; *Панчевачке:* —— мтц., каквоћа —·— по К —·——·—; *Магазинске:* 1860 мтц., каквоћа —·— по К 17·20. —·— *(Све цене за 3 месеца.) Јечам:* 1700 мтц. по К 14·20; *Зоб:* 500 по К 14·——14·50. *Раж:* 400 мтц. по К 13·20—13·25. (за готово паритет Будимпешта). *Кукуруз:* 4000 мтц. по К 15·60——·— (за готово).

Закључци.

Пшеница за октобар 1905. . .	К	16.42—16.44
Пшеница за април 1906. . . .	„	16.96—16.98
Раж за октобар 1905.	„	13.48—13·50
Зоб за октобар 1905.	„	14.86—14·88
Кукуруз за мај 1906.	„	13·52—13.54
Репица (Kohlreps) за август 1905.	„	—.——.—

После подне.

Пшеница за октобар 1905 . .	К	16.46—16.48
„ „ април 1906. . .	„	17.——17.02
Раж за октобар 1905. . .	„	13.42—13·44
Зоб за октобар 1905. . . .	„	14.68—14·88
„ „ мај 1906. . . .	„	13·60—13.62
Репица (Kohlreps) за август 1905.	„	—.——.—
Кукуруз за мај 1906.	„	13.72—13·74

Иноземство: Америка и остале државе чврште.

Управник: **Др. Мих. Полит-Десанчић.**

Одговорни уредник: **Јанко Перић.**

ОГЛАСИ.

ПРОМЕСЕ

Бечко-комуналних срећака

Главни згодитак

К 400,000·—

1 згодитак од К 20.000·— 1 згодитак од К 10,000·— 5 згодитака по К 2000·— и 12 згодитака по К 500·— **Жребање 2. новембра.** Цена К 15·— издаје:

Мењачница Централног Кредитног Завода у Новом Саду.

Поштом шаљемо промесе кад се поред цене пошаљу још 35 пот. за поштарину. 489 1—

Винове лозе!

Виноградских калема у зелен, пелцера са двогодишњим жилама изврсне сорте, по цену од 120 Круна. Пелцера без жила 60 Круна. Кореньака I. кл. 40 К, II. кл. 25 К, као и лозе голице I. кл. 15 К, II. кл. 10 К хиљаду комада.

ЂОРЂЕ ПАВЛОВИЋ
Черевић (Срем).
488 1—3

КАЛЕМА

голих, без жила, и прпољака; беле **СЛАНКАМЕНКЕ,** беле, црвене **РУЖИЦЕ, РИЗЛИНГА** имам па продају. Све те врсте лозе каламљене су на штуферима.

Имам на продају

ИЗВРСНА БЕЛА ВИНА

од грожђа са исте лозе.

МИЛОШ ЖИКИЋ
Нови Сад,
474 3—3 Темеринска улица бр. 72.

Завидљиве даме неће једна другој да прокажу да је најбоље и најсигурније улепшавајуће средство краставчево млеко од Балаше, које и најнежнијој кожи не шкоди. Са своје изврсности одликовано је на париској и бечкој изложби златном медаљом. Најпотребније тоалетно средство за балове, шетње, позориште, али поглавито против непогода сунца и ветра. Бочица је К 2. Може се добити у свима апотекама. Шаље поштом апотека C. Balassa, Budapest-Erzsébetfalva. Главно стовариште у Новом Саду код апотекара Lukács Zsigmond. 297 4—5

„ТРАНСВАЛ“.

У мојој гостионици и пивари

„ТРАНСВАЛУ“

У ХЛЕБАРСКОЈ УЛИЦИ Бр. 23.

(преко пута од „Централног Кредитног Завода“) точим у свако доба **изврсно свеже ПИВО** по 8 новч. чаша. У стању сам, да своје поштоване госте послужим **врло добрим сремским белим и црним ВИНОМ и БЕРМЕТОМ.** Добри **РАЖЊИЋИ и ЋЕВАПЧИЋИ,** као и остала **УКУСНА ЈЕЛА** — све по солидној цени — у свако доба стоје поштованим гостима мојим на расположењу.

У **Новом Саду,** 11. (24.) октобра 1905. 480 1-12

ИВАН МАРИНКОВ,
гостионичар код „Трансвала.“

Зубни лекар

специјалиста

ДР. ЛЕВИ, Нови Сад

ГЛАВНА УЛИЦА,

поред Мајерова хотела, преко пута од варошке куће.

ВЕШТАЧКИ ЗУБИ и ВИЛИЦЕ.

Нарочито упозоравам на моје за жвакање уређене златне вилице без непчане плоче и златне крунице.

Зуби у каучуку 4 Круне по комаду.

Вађење зуба без бола 2 Круне. Оправке и пломбирање с **електричним** машинама. 484 1-3

ШТАМПАРИЈА

деоничарског друштва „Браника“ у Новом Саду

Грчко-школска улица бр. 11., у кући г. дра Мих. Полита

препоручује се п. н. публици како из места тако и са стране за израд сваковрсних штампарских послова, као: **деоница, диплома, позива на беседе и забаве, разних трговачких тисканица, дела, брошира, часописа, заручница, посетница, јеловника, посмртних објава** и т. д.

Нарочито се препоручујемо сл. новчаним заводима за израду

ПОСЛОВНИХ КЊИГА

сваке врсте — које наша штампарија **много јефтиније** може да изради, а тако исто чисто и укусно као растриране књиге, — даље **биланција** и свих потребних тисканица.

Славним црквено-школским општинама препоручујемо се за израду домовних, крштених и посмртних протокола, годишњих прорачуна и т. д.

Наша новооснована штампарија снабдевена је са најбољим брзотисцима, најмодернијим орнаментима и украсима, стога смо у стању сваку поруџбину у духу данашње најмодерније технике извести.

Цена умерена, израда солидна и чиста.

По жељи наших пошт. поручиоца, израђујемо нарочито разне позивнице и осталепоруџбе и са основом (Tondruck) прецизно и чисто.

С поштовањем

322 56—

Штампарија деоничарског друштва „Браника“.

Власник и издавалац: Деоничарско друштво „Браник“.

Штампарија деоничарског друштва „Браника“.